

Nr. 22.

Warszawa, dn. 15 listopada 1938 r.

Ogóln. zbioru Nr. 715.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki. Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Pomoc zimowa. — Jubileusz Inż. Piotra Drzewieckiego. — „Gospodarka orientowana”. — Wiadomości związkowe. — Wiadomości z zagranicy. — Nowe książki.

Pomoc zimowa

W związku z rozpoczynającą się z dniem 1 grudnia r. b. na przeciąg 5-ciu miesięcy zbiórką na rzecz pomocy zimowej dla bezrobotnych, zwracamy się do wszystkich członków i zaprzyjaźnionych przedsiębiorstw o poparcie w całej pełni akcji Komitetu Pomocy Zimowej. Jednocześnie komunikujemy, iż ogólne normy opłat od przemysłu zostały zachowane zeszlóroczne bez zmiany, a mianowicie od 1 do 3‰ od obrotu za ostatni rok operacyjny (1937). Wysokość stawki jest zależna od dochodowości przedsiębiorstwa*).

Świadczenia świata pracy (od poborów i zarobków z najmu pracy) w porównaniu z rokiem ubiegłym nie ulegną zmianom i będą wpłacane począwszy od 1 grudnia r. b. Normy świata pracy wynoszą od dochodu netto (t. j. po potrąceniu podatku dochodowego i ustawowych świadczeń):

do 160 zł. —	0,20 zł.
od 161 „ — 300 zł.	¼ %
„ 301 „ — 600 „	½ %
„ 601 „ — 800 „	1 %
„ 801 „ — 1200 „	1½ %
„ 1201 „ — 2500 „	2 %
„ 2501 „ — wzwyż	4 %

W związku z tym pracodawca powinien uzyskać od każdego ze swych pracowników zgodę na potrąca-

* 1 promille od obrotu — przedsiębiorstwa nie wykazujące dochodu w ostatnim roku,

2 promille od obrotu — przedsiębiorstwa wykazujące chodowość większą np. ponad 4% w stosunku do kapitału zakładowego,

3 promille od obrotu — przedsiębiorstwa wykazujące dochodowość większą np. ponad 4% w stosunku do kapitału zakładowego.

nie opłaty na pomoc zimową (indywidualnie lub na zbiorowej liście). Najprostszą formą, byłoby podpisanie przez pracowników wspólnej deklaracji np. treści następującej:

„Do Firmy

„My niżej podpisani pracownicy firmy pragnąc wziąć udział w zbiórce na Pomoc Zimową Bezrobotnym, deklarujemy, iż w ciągu 5 miesięcy począwszy od 1-go grudnia 1938 r. wpłacać będziemy na tę zbiórkę ofiary w wysokości przewidzianej przez Ogólnopolski Obywatelski Komitet Zimowej Pomocy Bezrobotnym. W tym celu prosimy firmę o przekazywanie z wypłacanych nam zarobków do Wojewódzkiego Komitetu Zimowej Pomocy Bezrobotnym przypadających na nas kwot“.

Kwoty zebrane od pracowników poszczególni pracodawcy winni wpłacać na konta Wojewódzkich Obywatelskich Komitetów Zimowej Pomocy Bezrobotnym. Pracodawca powinien również wystawiać pracownikom świadectwa o zobowiązaniu się przez nich wpłacania kwot zadeklarowanych, bowiem osoby, opłacające składkę na pomoc zimową z jakiegokolwiek tytułu w wysokości nie niższej od obowiązujących norm, nie opłacają składek lokalowych.

Wzór takiego zaświadczenia brzmiałby następująco:

„Niniejszym zaświadczamy, że pracownik nasz zamieszkały przy ul. , Nr. spełnił swój obowiązek obywatelski, deklarując na rzecz Zimowej Pomocy bezrobotnym na okres pięciomiesięczny ofiarę ze swego uposażenia w wysokości zł.

(podpis i stempel firmy)“

Data

Przedsiębiorstwa handlowe ponoszą opłaty odpowiedzialnie do kategorii wykupionego świadectwa przemysłowego wg. następujących norm:

kategoria I,	1000—2000*) zł.
„ II,	w Warszawie i Łodzi 150— 250*) „
	w in. miejs. 100— 150*) „

kategoria II b,	w Warszawie i Łodzi	50 zł.
	w in. miejs.	35 „
„ III,	w Warszawie i Łodzi	40 „
	w in. miejs.	25 „
„ IV,	w Warszawie i Łodzi	8 „
	w in. miejs.	5 „

Jubileusz Inż. Piotra Drzewieckiego

W dniu 30 października w Stow. Techników w Warszawie odbył się staraniem i z inicjatywy Koła inżynierów technologów uroczysty obchód 50-lecia działalności społecznej inż. Piotra Drzewieckiego, b. prezydenta m. st. Warszawy.

Zebranie zagań i wygłosił dłuższe przemówienie prezes Komitetu, inż. Czesław Klarner, charakteryzując wydatną działalność społeczną jubilata, oraz życie Polski w okresie popowstaniowym. Następnie przemawiali: wiceprezydent m. st. Warszawy p. Pohowski, który omówił działalność jubilata, jako prezydenta miasta. P. minister Strasburger mówił o zasługach inż. Drzewieckiego na polu przemysłowym. Następnie Inż. A. Dunin, Dyrektor Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych odczytał adres w imieniu całego przemysłu metalowego, podnosząc zasługi Jubilata, Prezesa Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, na polu rozwoju tego przemysłu. Adres był wręczony Jubilatowi w teczce z metalową artystycznie inkrustowaną oprawą.

Adres brzmiał następująco:

„Wielce Szanowny i Kochany Panie Prezesie,

W dniu Jubileuszu 50-lecia Twojej Twórczej Pracy dla Polski składamy Ci, Panie Prezesie, w imieniu całego przemysłu metalowego, zrzeszonego w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, wyrazy czci i wdzięczności za ogrom pracy dokonanej na polu uprzemysłowienia kraju, za ofiarny trud i poświęcenie dla naszej społeczności. Z całym światem technicznym i przemysłowym łączymy się w czci dla Osoby Twojej, stawiając Ją sobie, jako wzór cnót obywatela i przemysłowca, oraz żywimy głęboką wiarę, że jeszcze długie lata pracować będziemy pod Twoim światłym Kierownictwem dla dobra naszej Ojczyzny“.

Dyrektor Związku A. Dunin zakomunikował Jubilatowi, iż fabryki związkowe, aby dać wyraz wielkiemu uznaniu Jego pracy wpłaciły na istniejący fundusz imienia P. Drzewieckiego, przeznaczony dla krzewienia idei gospodarczego rozwoju Narodu i Państwa Polskiego kwotę 22.000.— zł.

Jublat, na zwrócone do niego przemówienia odpowiedział w następujących słowach:

„Uroczystość obecna i te liczne wypowiedziane wyrazy pełne uczucia skierowane do mnie — stawiają mnie w wielkie zażenowanie.

Z jednej strony uprzytomnione zostały liczne momenty mej działalności, z których wiele zatarło się w mej pamięci, działalności zupełnie nienadzwyczajnej, raczej skromnej, nie różniącej się od często spotykanej w społeczeństwie — z drugiej strony wypowiedziane zostały słowa, wywołujące we mnie

obawę zbyt przychylniej oceny, a przede wszystkim Waszej, WSzanowne Panie i WSzanowni Panowie i Kochani Koledzy, serdecznej życzliwości.

W chwili tej — tak dla mnie przychylniej i pochlebnej oceny mej działalności, — zastanowić się wypada komu i czemu zawdzięczam tyle wyrazów uznania i życzliwości i jakie okoliczności zaważyły na mym życiu i czynach.

Tak jak nikt nie może mieć światopoglądu, ani pragnień człowieka żyjącego w ubiegłych lub przyszłych wiekach, a jest zawsze wytworem epoki, w której żyje — tak działalność każdego człowieka, życie którego jest tylko na krótko zapalonym płomieniem w określonym czasie, jest wynikiem warunków, w których powstał i w których działa. Trzy czynniki uwydatniają się tutaj. Wywarły one dominujący wpływ na bieg mego życia.

Pierwszym z nich —to przykład i nauka rodziców. Rodzice starali się wychować nas, czterech synów i córkę w głębokim poczuciu obowiązku pracy wydajnej, uczciwej i pożytecznej dla społeczeństwa.

Tym zasadam zawdzięczam wewnętrzne kryterium moich czynów i pragnień.

Odrodzenie Polski i otworzenie dla każdego Polaka szerokich możliwości pracy — tak tłumionej podczas niewoli, — co stało się podłożem wielu moich prac, poświęconych potrzebom społecznym, — jest drugim czynnikiem.

Wreszcie niezmiernie przychylny nastrój ogółu polskiego, a szczególnie jego sfer wykształconych, dla potrzeb społecznych — jest trzecim czynnikiem sprzyjającym mej działalności.

Składam więc dziś hołd moim rodzicom, którym tyle zawdzięczam.

Składam również hołd licznym bohaterom zarówno sławnym jak i bezimiennym, którym zawdzięczamy odrodzenie naszej Ojczyzny.

Składam też Wam, tu obecnym przyjaciółom, wyrazy głębokiej wdzięczności za Waszą współpracę w mych poczynaniach oraz za życzliwość, jakiej mi dziś dajecie dowód.

Kochani Koledzy, dzień dzisiejszy obliczyliście na zasadzie kalendarzowego trwania czasu, opartego na zjawiskach astronomicznych.

Tymczasem czas w życiu człowieka mierzony wartością dokonanych czynów oraz ilością przeżyć i wrażeń, nie pokrywa się z czasem kalendarzowym.

Przedłużamy nasze życie, gdy skrętnie wykorzystujemy czas kalendarzowy dla dokonania czynów i doznania dodatnich i podniosłych wrażeń.

W tej filozoficznej, a jednak zupełnie realnej ocenie wartości przeżywanego czasu, — dzień dzisiejszy jest dla mnie największym przedłużeniem mego życia, przez podniesienie jego wartości, oraz skutecznym odsunięciem okresu emerytalnego, — choć być może będzie ono już krótkim okresem w obliczeniu kalendarzowym.

Serdeczne wyrazy podziękii składam Wam WSzanowne Panie, WSzanowni Panowie i Kochani Koledzy“.

*) w zależności od dochodowości.

Związek otrzymał od p. Prezesa Piotra Drzewieckiego list, następującej treści:

Do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych
w miejscu.

Z okazji mego 50-cio letniego jubileuszu i okazania mi ze strony Rady, Zarządu i członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych tak wielu dowodów uznania dla mej pracy, niniejszym składam me serdeczne

podziękowania wszystkim uczestnikom obchodu jubileuszu za życzliwą ocenę mej pracy i za łaskawie nadesłane życzenia.

W szczególności dziękuję za złożone ofiary na zasilenie funduszu mego imienia, przeznaczonego dla krzewienia idei gospodarczego rozwoju narodu i państwa polskiego.

Z wysokim poważaniem
Piotr Drzewiecki,

„Gospodarka orientowana”

Ostatnio uzyskał duży rozgłos nowy termin ekonomiczny „gospodarka kierowana”. Na ostatnim kongresie radykałów francuskich minister handlu Fernand Gentin zapowiedział stosowanie przez rząd francuski systemu „l'économie dirigée”, któremu to terminowi odpowiada w języku polskim — „gospodarka orientowana”.

Zanim przejdziemy do wyjaśnienia na czym polega nowy kierunek, wydaje się wskazanym zwrócić uwagę na jego punkt wyjściowy. Upadek gospodarczy Francji, klęski polityczne, których poważnym źródłem jest słabość gospodarcza, każą szukać dróg szybkiej naprawy. W ostatnim dziesięcioleciu wytwórczość francuska spadła o 25 %, podczas gdy niemal w całym świecie ostatnie kilka lat wyrównało skutki kryzysu, a nawet podniosło poziom wytwórczości do norm dotąd niespotykanych. Kapitał we Francji unika lokaty w przemyśle i handlu, prywatny zmysł przedsiębiorczości i gotowość ryzyka ulega coraz większemu zanikowi, brak również sił do pracy zarówno pod względem ilościowym jak przede wszystkim pod względem jakościowym. Min. Gentin nie doszukuje się przyczyn tego stanu rzeczy, są one naogół znane — kreśli tylko ogólne zasady, realizacja których ożywi zamierające siły gospodarki francuskiej. Źródłem tych zasad jest gospodarka orientowana przez państwo,

Ma to być taki ustrój gospodarczy, w którym z jednej strony kapitał i praca w ramach przedsiębiorstw prywatnych kierują się zasadami prawa prywatnego, to znaczy w pierwszym rzędzie zasadą własności prywatnej, wolnej konkurencji i wolnej dyspozycji siłami roboczymi, z drugiej — jeśli to nie wystarczy — państwo jako opiekun prawny koordynuje nieharmonizowane inicjatywy lub powołuje do życia nowe inicjatywy. Państwo będzie przeprowadzać badania, „jakie znaczenie mają nowo powstające w danej chwili zamierzenia gospodarcze i prądy eksportowe” oraz będzie udzielać ograniczonej jeśli chodzi o czas „pomocy w tworzeniu takich gałęzi przemysłu, któreby mogły urzeczywistnić uznane za zdrowe zamierzenia gospodarcze i uczynić zadość zdrowym prądom eksportowym”. Zamierzone jest przyciągnięcie do tych celów kapitałów obracanych dotąd wyłącznie na cele skarbowe, a mianowicie część rezerw instytucyj ubezpieczeń społecznych i kapitałów oszczędnościowych lokowanych w kasach oszczędności. Jeśli te metody nie dałyby wyniku, przewidziane jest tworzenie przedsiębiorstw mieszanych lub czysto — państwowych.

Pomysły Min. Gentin nie należy rozumieć jako zasadniczego odstępstwa od liberalizmu na rzecz nowych zasad. Czysty liberalizm nie istnieje we Francji

tak jak nie istnieje nigdzie na świecie. Państwo oddawna ingeruje w szerokim zakresie w sprawach gospodarczych, chodzi tylko o pogłębienie tej ingerencji i ujęcie jej w pewien system. Ma być to system złotego środka między liberalizmem przedwojennego typu, a gospodarką kierowaną w rodzaju włoskiej lub niemieckiej.

Rozwój nowych tendencji w kraju uważanym dziś za bastion wolnej gospodarki każe zastanowić się czy gospodarka orientowana pozostanie tam tylko kluczem do rozwiązania pewnych trudności gospodarczych, wynikających z układu sił politycznych i gospodarczych w jakim znalazła się Francja, czy też będzie przejściowym etapem w stopniowym rozszerzaniu się ingerencji państwa. Czy oznacza to koniec liberalnego gospodarstwa w liberalno-demokratycznym państwie? Czy wzrost wpływów państwa w życiu gospodarczym doprowadzi również do przesunięcia ośrodków dyspozycji w polityce wewnętrznej, w zagadnieniach kulturalnych i t. d.? Krótko mówiąc powstają obawy czy nie patrzmy na narodziny we Francji systemu gospodarczo-politycznego, który zyskał popularną nazwę totalizmu.

Wszystko zależy od tego w jakim reku znajduje się mechanizm gospodarczy. Docieramy zatem do kwestji człowieka, kwestji najważniejszej w każdym ustroju ekonomicznym. Jeśli o Francji chodzi to wolno mieć nadzieję, że tam człowiek nigdy nie da się zastąpić martwą literą rozkazu, co jest podstawą ustroju totalnego. Przemiana gospodarki „orientowanej” na „kierowaną” nie wydaje się możliwą w krajach takich jak Francja, gdzie żywa i czynna jest tradycja liberalistyczna, gdzie czynniki państwowe mają tyle wrodzonego zrozumienia dla sił i koniecznych swobód inicjatywy prywatnej. To też utrwała się pogląd, że zarówno nie grozi Francji totalizm jak też i nie powstaje indywidualny odpowiadający stosunkom francuskim typ gospodarki kierowanej. Gospodarka orientowana będzie tylko środkiem do osiągnięcia pewnych doraźnych celów, pomocą w usuwaniu luk i błędów w gospodarce francuskiej. Gospodarka orientowana powinna jak się wydaje stworzyć podkład ideologiczny dla usuwania ujemnych następstw krótkich rządów frontu ludowego

Dotychczasowe usiłowania w kierunku likwidowania prerogatyw socjalnych nie były ani łatwe ani zbyt skuteczne. Sądzić należy, że opinia francuska łatwiej strawi usuwanie różnego rodzaju „świętości” (jak np. 40 godz. tydzień pracy) gdy zrozumie, że nie chodzi o realizację reakcyjnych dążeń, lecz o realizację ogólniejszej głębszej myśli gospodarczej.

Jeśli ten kierunek zostanie zachowany, to po usu-

nięciu trudności, jakie dziś paraliżują inicjatywę przemysłową we Francji, gospodarka francuska opuści swe boczne łożysko „orientowane“ i wróci do swego głównego łożyska, jakim jest wolna gra sił ekonomicznych.

Niemniej pewnym jest, że nowy kierunek gospodarki francuskiej nie pozostanie bez wpływu na kształtowanie się myśli w różnych krajach, a więc i w Polsce.

Aczkolwiek, nie może być mowy o jakimś „przełomie“ tym niemniej gospodarka światowa odczuje skutki nowej orientacji już choćby w tym, że odsu-

wają się na dłuższy, a bliżej nieokreślony czas nadzieje powrotu do stosunków, które panowały na świecie w dobie poprzedzającej ostatni wielki kryzys gospodarczy. Idee liberalistyczne doznają osłabienia, wzmożnią się natomiast nadzieje łączone z planowością, kierownictwem państwa w procesach gospodarczych i t. p. W stosunkach polskich, gdzie gospodarka przeszła już wiele faz rozwoju w kierunku odorientowania jej do kierowania przez państwo można obawiać się wzmocnienia tendencji antyliberalistycznych, co w naszych stosunkach oznaczałoby wzrost i tak już nadmiernie rozbudowanego etatyzmu i interwencjonizmu.

Wiadomości związkowe

Posiedzenia Zarządu P. Z. P. M.

W okresie od 18.X. do 15.XI. odbyły się 3 posiedzenia Zarządu. Poza innymi sprawami zostały specjalnie omówione sprawy następujące: 1) prace Komisji do spraw interwencjonizmu przemysłowego pod przewodnictwem Min. Cz. Klarnera, 2) wnioski Komisji Szkolnictwa Zawodowego o sprawach zwalniania terminatorów uczęszczających do szkół dokształcających i wtycznych szkolenia, 3) sprawa kredytu towarowego w dziale maszyn niewyrabianych w kraju, 4) sprawa nawiązania ścisłego kontaktu z zakładami położonymi na nowo przyłączonych terenach Zaolzia, 5) sprawa zabezpieczenia odlewni w odpowiedni koks, co do jakości i co do ilości, 6) sprawa pomocy zimowej, 7) sprawy związane z pierwszym posiedzeniem 16 XI Sekcji żelazo-przetwórczej Naczelnej Organizacji Hutnictwa z udziałem Prezesów wszystkich Grup P.Z.P.M.

W poczet członków Związku zostały przyjęte firmy: S. A. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich i fabryka „Dea“ w Warszawie.

Z Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego

W dniu 28 października rb. odbyło się posiedzenie Zarządu, na którym:

- Zatwierdzono uchwały połączonych Komisji (dla Spraw Celnych i Technicznych) z 29 września rb. dotyczące ulg celnych na części wyposażeniowe (galanterię samochodową) oraz części istotne do pojazdów mechanicznych. Komisja wypowiedziała się przeciwko stosowaniu ulg celnych na galanterię i na wyspecyfikowane części zamienne, których wystarczająca produkcja krajowa została ustalona. Opinię tę zakomunikowano Ministerstwu Przemysłu i Handlu.
- Przyjęto do wiadomości zasady udzielonej 26 października rb. „Wspólnocie Interesów“ koncesji na montaż i budowę samochodów niemieckich.
- Omawiano potrzebę rozbudowy przemysłu metalowo-przetwórczego i uporządkowania jego produkcji, wobec szerszych podstaw surowcowych naskutek powrotu ziem Zaolzańskich oraz związanych z tym zagadnieniem koniecznych inwestycji (kredyt towarowy z Niemiec).
- Postanowiono w najbliższym czasie odbyć

dalsze zebrania Komisyjne, celem przygotowania wniosków w wspomnianych wyżej sprawach dotyczących uporządkowania spraw celnych (poz. 1145 p. 14 tar. celn.) i produkcji przemysłu pomocniczego.

Z Grupy Przemysłu Rowerowego

W dn. 18.X. rb. odbyło się posiedzenie Zarządu Grupy, na którym dyskutowana była sprawa wystąpienia w 1939 r. na Targach Poznańskich w osobnym pawilonie, całego krajowego przemysłu rowerowego, przy czym inicjatywę urządzenia pawilonu — przyjęła na siebie Grupa Przemysłu Rowerowego.

Poza tym na posiedzeniu omówiona została ogólna sytuacja rynkowa w przemyśle rowerowym oraz sprawy dotyczące importu zagranicznego i kredytów inwestycyjnych.

Z Grupy Wytwórni Obrabiarek do Metali

Na zebraniu Komisji Technicznej Grupy w dn. 26 października b. r. zapadła uchwała podjęcia się, w ramach wytwórni zrzeszonych w Grupie, budowy 300 szt. tokarek stołowych.

Z Grupy Przemysłu Elektrotechnicznego

W dniu 2.XI.38 r. odbyło się w lokalu P.Z.P.M. zebranie Zarządu Grupy Przemysłu Elektrotechnicznego.

Na zebraniu tym omawiano sprawy kredytu długoterminowego na maszyny sprowadzane z Niemiec, oraz sprawę kredytowania drobnych elektrowni. Ustalono cały szereg ważnych postulatów, które zostały przesłane do P.Z.P.M. z prośbą o interwencję u czynników miarodajnych.

Posiedzenie statystyczne

W dniu 4 listopada r. b. odbyło się w lokalu Związku posiedzenie z udziałem przedstawicieli Gł. Urzędu Statystycznego w sprawie nawiązania bezpośredniej współpracy, mającej na celu dostosowanie statystyki przemysłu metalowego do potrzeb tego przemysłu. Na posiedzeniu tym, po zapoznaniu zebranych z obecnym systemem prowadzenia statystyki metalowej przez p. T. Czajkowskiego, naczelnika Wydziału Statystyki Przemysłowej Gł. Urzędu Statystycznego, dyrektor Związku, inż. A. Dunin oraz obecni przedstawiciele poszczególnych grup branżowych P.Z.P.M. przed-

stawili swoje dezyderaty, które będą przedmiotem szczegółowych rozważań między przedstawicielami Gł. U. St., a wyznaczonymi w tym celu delegatami każdej Grupy.

Odnaczenia

Dr. Adam Karol Rose oraz p. Mieczysław Sokółowski, podsekretarze Stanu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu za wybitne zasługi na polu pracy społecznej i zawodowej odnaczeni zostali Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, a inż. Kazimierz Tyszką, b. Minister Komunikacji, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Złotym Krzyżem zasługi po raz pierwszy odnaczeni zostali w Ministerstwie Przemysłu i Handlu: pp. inż. Witold Robowski, radca St. Stoga, radca F. Suski, radca W. Moroński, radca St. Sienkiewicz, dyr. Urzędu Morskiego w Gdyni, inż. St. Łęgowski i nacz. Urzędu Morskiego w Gdyni, Garnuszewski. Złotym Krzyżem Zasługi po raz drugi odnaczeni zostali: Naczelnik Wydziału Portowego, inż. Piotr Bomas oraz radca Zygmunt Łada.

Inż. K. Gierdziejewski odznaczony został po raz drugi Złotym Krzyżem Zasługi. Złoty Krzyż Zasługi otrzymali również: p.p. inż. Stefan Twardowski, inż. Bolesław Benedek, inż. Julian Edward Jenike, inż. Józef Andrzej Zybert, dyr. Stanisław Młodzianowski, dyr. Wojciech Kemnitz, dyr. Anatol Minkowski i dyr. Henryk Taubenfeld.

Srebrny Krzyż Zasługi otrzymał p. dyr. Zygmunt Popławski.

Uruchomienie fabrykacji kos w Polsce

Polska produkcja narzędzi doznała w ostatnim czasie wypełnienia bardzo poważnej luki przez uruchomienie fabryki kos w Starym Bielsku na Śląsku Cieszyńskim.

Fabryka ta, oparta na kapitale wyłącznie polskim, po przeprowadzeniu dodatkich prób materiałów i wykazaniu próbnym agregatom pracuje obecnie już regularnie, rozbudowując w miarę możliwości technicznych produkcję i przygotowując zapasy wyrobów swych na przyszły sezon wiosenny.

Pracując na podobnych założeniach jak przemysł styryjski, który dostarczał dotychczas $\frac{9}{10}$ kos dla Polski, nowe przedsiębiorstwo powinno mieć warunki rozwoju, o ile przez odpowiednią reglamentację przywozu, zagraniczna konkurencja nie będzie miała możliwości wykorzystać swoich możliwości dumpingowych.

Należy się spodziewać, że miarodajne czynniki odpowiednio zaopiekują się tą gałęzią przemysłu, której ważność dla kraju tak często została podkreślana w interpelacjach sejmowych.

W sprawie zaświadczeń walutowych

Komitet Dewizowo-Rozrachunkowy Rady Handlu Zagranicznego ostatnio zajmował się z polecenia Komisji Obrotu Towarowego zagadnieniem postępowania eksporterów i organów dewizowych w przypadkach żądania przez odbiorców zagranicznych udzielania upustów i bonifikat. W ostatnich czasach stwierdzono stosunkowo znaczny napływ zgłoszeń o uznanie w rozliczeniach waluty eksportowej udzielonych upustów i bonifikat. Niewątpliwie wynika to z warunków ko-

niunkturalnych, na jakie eksport polski napotyka na rynkach zagranicznych.

Oдноśne władze uważały jednak, iż należy sformułować przepisy, któreby stanowiły ostrzeżenie eksporterów przed zbyt pochopnym udzielaniem bonifikat i upustów odbiorcom zagranicznym, a przede wszystkim stworzyły tamę ewentualnie popełnianym tą drogą nadużyciom.

Czynniki urzędowe uważają, iż stosownie do okólnika Nr. 6 Komisji Dewizowej udzielenie przez eksportera bonifikaty powyżej 5%, wartości towaru wymaga zezwolenia organów dewizowych, a w szczególności instytucji, która zostanie do tego upoważniona przez Komisję Obrotu Towarowego. W ten sposób stoją na gruncie częściowej kontroli prewencyjnej, t. j. systemu wydawania zezwoleń na udzielenie bonifikaty powyżej 5% wartości towaru. Bonifikata poniżej 5% nie wymaga zezwolenia, podlega jednakże kontroli następnej (uzasadnienie udzielenia bonifikaty i udokumentowanie).

Komitet stanął na stanowisku, że udzielenie przez eksporterów bonifikat i upustów musi podlegać kontroli w ramach dotychczasowych przepisów t. j. przy rozliczeniu przez eksportera waluty eksportowej. Kontrola ta może być nawet obostrzona, nie powinna jednakże przeradzać się w kontrolę prewencyjną, t. j. w system wydawania zezwoleń przez organa dewizowe na udzielanie bonifikat i upustów odbiorcom zagranicznym. W tym ostatnim bowiem przypadku utrudniona zostałaby pozycja eksporterów wobec odbiorcy zagranicznego. Komitet wypowiedział się również przeciwko sztywnemu określeniu postępowania eksportera w przypadku domagania się bonifikaty przez odbiorcę zagranicznego (postępowanie arbitrażowe). Równocześnie Komitet wysunął postulat uproszczenia procedury kontrolnej udzielanych bonifikat w kierunku powierzenia tej kontroli instytucjom upoważnionym do doręczania zaświadczeń walutowych, a w szczególności wykonującym kontrolę waluty eksportowej.

Oдноśne procedury spodziewać się należy uproszczenia w porównaniu z dotychczasowym stanem formalnym, gdzie kontrolą bonifikat ponad 5% zajmowały się instytucje, doręczające zaświadczenia walutowe: Polski Instytut Rozrachunkowy, Komisja Obrotu Towarowego i Komisja Dewizowa. Obecnie wysuwa się sugestie, by kontrolę skupić w instytucjach doręczających zaświadczenia walutowe, upoważnionych przez Komisję Obrotu Towarowego. Ogólny nadzór nad tą kontrolą pozostałby przy Komisji Obrotu Towarowego i innych właściwych organach dewizowych.

Decyzja w tej sprawie ma zapaść w najbliższym czasie.

Tymczasem obowiązuje uchwała Komisji Obrotu Towarowego, zakomunikowana okólnikiem Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych firmom mogącym mieć zainteresowanie w sprawach postępowania przy udzielaniu bonifikat przy eksporcie. Firmy, które tego okólnika nie otrzymały, a powyższą sprawą interesują się, proszone są o zwrócenie się do Referatu Eksportowego Związku.

Przed wielką konferencją importową

W listopadzie, wzgl. z początkiem grudnia odbyć się ma w Warszawie, przygotowywana od dłuższego czasu, wielka konferencja importowa, której zadaniem będzie omówienie możliwości ograniczenia importu to-

warów zagranicznych do Polski do rozmiarów, które by zahamowały deficyty w bilansie handlowym.

(Kabel).

Podział kontyngentów przywozowych

Podkomitet komitetu przywozowego dokonał na ostatnim posiedzeniu podziału kontyngentów regionalnych (t. zn. dzielonych między poszczególne izby przemysłowo-handlowe, a w Warszawie między 3 największe organizacje gospodarcze). Podział dotyczył m. in. z przemysłu metalowego: samochodów osobowych, motocykli i przyczep.

Taryfy kolejowe

W klasyfikacji towarów (Cz. I-B Tar. Tow.) zostały wprowadzone z dniem 25.X.1938 r. między innymi następujące zmiany i uzupełnienia:

do poz. 1207 K. t. zaliczono okucia i koła do wózków kopalnianych. Opłaty wg. klasy 8 wagonowej;
do poz. 1219 K. t. włączono płyty odlewnicze. Opłaty wg. klasy 7 wagonowej.

Z dniem 25 października 1938 r. Ministerstwo Komunikacji sprecyzowało warunki stosowania taryfy WM.-70 na przewóz złomu żelaznego w obrocie wewnętrznym, w tym kierunku, że tylko zakłady metalurgiczne, przerabiające żelazo i stal, mogą być (prócz hut żelaznych i sortowni złomu), odbiorcami złomu, na podstawie tej taryfy.

W numerze 50-tym Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dn. 29 października r. b., pomieszczone zostało zarządzenie w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej taryf osobowych, bagażowych i ekspresowych komunikacji wewnętrznej Polskich Kolei Państwowych na Odzyskane Ziemi Śląska Cieszyńskiego.

Połączenia kolejowe z Zaolziem

W Nr. Nr. 43, 44, 45, 46 i 47 Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dn. 7, 11, 14, 17 i 21 października 1938 r. ogłoszono zmiany i postanowienia o tymczasowej komunikacji ze stacyj Śląska Zaolzańskiego.

Dnia 25 i 27 października odbyła się w Boguminie konferencja kolejowa pod przewodnictwem delegata min. komunikacji z udziałem zainteresowanych sfer Śląska Zaolzańskiego, w celu wprowadzenia dalszych udogodnień w komunikacji pasażerskiej dalekobieżnej Zaolzia z Warszawą, Gdynią, Katowicami i Krakowem oraz w komunikacji miejscowej.

Ruch dalekobieżny z Zaolziem będzie się odbywał trzema drogami: przez Dziedzice — Bielsko — Cieszyn Zachodni, przez Dziedzice — Zebrzydowice — Cieszyn Zachodni i przez Dziedzice — Bogumin.

Dyrekcja okręgowa kolei państwowych w Warszawie, podaje do wiadomości, że w związku z wprowadzeniem z dniem 1 listopada rb. bezpośredniej komunikacji z Zaolziem.

Poc. pośp. Nr. 201 odchodzący z Warszawy o godz. 7 m. 35 będzie dochodził z wagonami bezpośredniej komunikacji do Jabłonkowa przez Bielsko, Cieszyn Zach. i z wagonami bezpośrednimi do Cieszyna Zach. przez Bogumin.

Tymi samymi drogami będą prowadzone bezpośrednie wagony Jabłonkowa i Cieszyna Zach. do poc. pośp. Nr 202, który będzie przychodził do Warszawy Głównej o godz. 23 m. 18 zamiast godz. 23 m. 33.

Poc. pośp. Nr 203 odchodzący obecnie o godz. 16 m. 40 będzie odchodził o godz. 17 m. 00 z wagonami bezpośrednimi do Jabłonkowa przez Zebrzydowice i Cieszyn Zach. i z wagonami bezpośrednimi do Bogumina. Z powrotem wagony te przyjdą do Warszawy Gł. poc. pośp. Nr 204 o godz. 13 m. 03. Pociągi przyspieszone Nr 211 z Warszawy Głównej odj. g. 22 m. 05 i Nr 212 do Warszawy Gł. przyj. g. 6 m. 03 będą kursowały między Warszawą i Mostami Śląskimi przez Dziedzice, Bogumin, Karwinę, Cieszyn Zach. i Jabłonków. Zostanie również przedłużony do Cieszyna Zach. kurs wagonu sypialnego Warszawa — Bielsko w poc. osobowych z Warszawy o godz. 23 m. 15 i do Warszawy o g. 8 m. 13.

Po wprowadzeniu ruchu normalnego z Czechosłowacją przez Morawską Ostrawę i Czaczę oraz ruchu międzynarodowego ze środkową i południową Europą tranzytem przez Czechosłowację, nastąpią dalsze zmiany w rozkładach jazdy.

Sprawy przemysłu zaolzańskiego

„Kurier Polski“ z dn. 4 i 5.XI. r. b. donosi o przystąpieniu Zakładów Trzyńskich do Syndykatu Polskich Hut Żelaznych oraz o bliskim utworzeniu polskiej spółki akcyjnej, obejmującej zakłady trzyńskie. Siedzibą spółki mają być Katowice.

Rentowność Zakładów Trzyńskich

W „Depszy“ z dn. 3 bm. w art. p. t. „Równanie w górę“ znajdujemy m. in. dane dotyczące stanu finansowego Zakładów Trzyńskich. Okazuje się, że Towarzystwo to przyniosło w r. 1937 z górą 38 milj. Kc czystego zysku (przeszło 15% kapitału akcyjnego), a odpisy amortyzacyjne wyniosły w tym jednym roku 112,6 milj. Kc, tj. blisko połowę kapitału akcyjnego. Jaka zaś mogła być rentowność tego towarzystwa w latach poprzednich, może zaświadczyć fakt, że rozporządza ono kapitałami rezerwowymi w sumie 624 milj. Kc wobec 250 milj. Kc kapitału akcyjnego. Nawet gdyby Towarzystwo Górniczo-Hutnicze było wyjątkowo rentowne, to i tak różnica między nim a naszym przemysłem węglowym, który nawet w r. 1937 przyniósł jeszcze 3 milj. zł strat, byłaby kolosalna.

Autor artykułu wykazuje, że tajemnica kolosalnego rozwoju technicznego zakładów trzyńskich polega na ich rentowności. Przyłączenie nowego okręgu przemysłowego powinno stanowić okazję do gruntownej rewizji naszej polityki gospodarczej i nastawienia jej w kierunku podnoszenia w górę tych elementów, które dotąd były spychane w dół.

Wyjaśnienia w sprawie taryfowania celnego

Ministerstwo Skarbu w okólniku z dnia 28.IX. 1938 r. (Okólnik T 7 L. D. IV. 23835/2/38), udzieliło urzędowi celnym poniższych wyjaśnień:

1) Wałki, osie, tulejki i t. p. elementy konstrukcyjne z zaklinowanymi na nich kołami zębatymi lub wykonane wraz z kołami zębatymi jako jedna całość (z jednego kawałka stali), należy traktować przy taryfowaniu według przeznaczenia, t. j. jako osobno nie

wymienione części maszyn, osobno nie wymienione metalowe części samochodów i t. d., o ile waga samych kół zębatach wynosi zdecydowanie mniej, niż waga pozostałych połączonych z nimi części; w przeciwnym razie towar taki należy traktować jako koła zębata i cłi według poz. 1084, punktu 8, litery odpowiedniej taryfy celnej (stawki różne, w zależności od materiału, obróbienia i wagi sztuki: autonom. — od 60 zł. do 2000 zł., konw. — od 60 zł. do 350 zł., od 100 kg.).

Komisja Kontroli Cen

Prasa donosi o wznowieniu prac Komisji Kontroli Cen pod przewodnictwem wiceministra W. Jastrzębskiego.

Projekt założenia huty aluminium na terenie COPu.

I. K. C. z 4.XI. za ag. P.I.N. donosi, że grupa przemysłowców krajowych i zagranicznych zamierza uruchomić w C.O.P. hutę aluminium.

Zastępstwa wyrobów metalowych polskich na Holandię

Polsko-Holenderska Izba Handlowa komunikuje nam, iż jedna z firm holenderskich zainteresowana jest w objęciu zastępstwa na następujące artykuły produkcji polskiej: przedmioty domowego użytku, wyroby galanterijne, artykuły oświetleniowe, artykuły budowlane, maszyny rolnicze, narzędzia i t. p.

Bliższych informacji udziela biuro Izby w Warszawie, Kredytowa 8, tel. 216-28 i 338-00, przy czym firmy zainteresowane, proszone są o podanie referencji oraz o wpłatę tytułem zwrotu kosztów zł. 5.— do P. K. O. na konto Izby Nr. 23789, względnie o przesłanie równowartości w znaczkach pocztowych.

Wyższe studium naukowej organizacji

W dniu 9 stycznia 1939 r., nastąpi inauguracja utworzonej przy Instytucie Naukowym Organizacji i Kierownictwa Szkoły praktycznych umiejętności organizacyjnych i kierowniczych wyższego typu pod nazwą Wyższe Studium Naukowej Organizacji.

Zadaniem Studium będzie gruntowne zapoznanie odpowiednio uzdolnionych i doświadczonych pracowników w przemyśle, handlu i służbie publicznej z całością nowoczesnej wiedzy organizacyjnej, wpojenie metod działania organizacyjnego oraz umiejętności właściwego stosowania tych metod w praktyce zawodowej.

Wyższe Studium Naukowej Organizacji przeznaczone jest dla pracowników wybranych, którzy, po za wykształceniem i doświadczeniem zawodowym, posiadają uzdolnienia organizacyjne oraz pewne predyspozycje kierownicze. Ma to być bowiem szkoła organizatorów i kierowników gospodarczych, a nie kursy doszkalające o popularnym zasięgu.

Program Studium obejmuje 300 godzin wykładów oraz 50 godzin prac seminaryjnych, podzielonych na 3 następujące semestry: Sem. I. styczeń — czerwiec 1939; sem. II. wrzesień — grudzień 1939; sem. III. styczeń — maj 1940.

Szczegółowy program Wyższego Studium Naukowej Organizacji zawiera specjalna broszura, którą Instytut wysyła na żądanie.

Liczba słuchaczy Wyższego Studium Naukowej Organizacji jest ograniczona do 40-tu. Przyjmowani będą słuchacze, posiadający co najmniej wykształcenie średnie oraz 3 lata praktyki zawodowej.

Pierwszeństwo przysługuje pracownikom delegowanym przez przedsiębiorstwa i instytucje.

Opłata za uczestnictwo w Wyższym Studium Naukowej Organizacji wynosi zł. 650.

Wykłady w Instytucie Naukowym Organizacji i Kierownictwa

Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa, realizując w dalszym ciągu program systematycznego dokształcania pracowników, zatrudnionych w administracji publicznej, przemyśle i handlu, organizuje w okresie 21.11 — 9.12.1938 r., następujący cykl wykładów: „Obieg i przechowywanie korespondencji (dokumentów, akt i t. d.) w urzędach i przedsiębiorstwach“.

Informacji udziela biuro Instytutu Warszawa, Mokotowska 51/53, tel. 816-43 i 838-13.

Stan zatrudnienia w przemyśle metalowym we wrześniu r. b.

W zeszycie 31 „Wiadomości Statystycznych“ z dn. 5 b. m. ogłoszono dane, dotyczące stanu zatrudnienia w m. wrześniu r. b.

W przemyśle metalowym było we wrześniu zakładów czynnych — 854, nieczynnych — 67. W przemyśle elektrotechnicznym było zakładów czynnych — 86, nieczynnych — 7. Razem było w przemyśle metalowym zakładów czynnych — 940, nieczynnych — 74.

Robotników, zatrudnionych przy produkcji było we wrześniu r. b. ogółem 173.735, z czego w przemyśle metalowym 155.997 i elektrotechnicznym — 17.738. Z liczby 155.997 robotników tylko 24.352 pracowało niepełny tydzień, co stanowi 15,6%. Procent częściowo zatrudnionych w przemyśle elektrotechnicznym wynosi 12,0%. Za wyjątkiem przemysłu poligraficznego, przemysły metalowy i elektrotechniczny posiadają nadal najniższy procent częściowo zatrudnionych. W stosunku do czerwca r. b. procent częściowo zatrudnionych w przemyśle metalowym wzrósł (z 13,8% do 15,6%), natomiast w przemyśle elektrotechnicznym spadł (z 14,1% do 12%). Średnio cały przemysł polski wykazuje we wrześniu 22,3% częściowo zatrudnionych robotników.

Ogółem przepracowano we wrześniu r. b. tygodniowo w przemyśle metalowym 6.974.000 robotnikogodzin, w przemyśle elektrotechnicznym 810.000, co daje na jednego robotnika tygodniowo 44,7 godzin i 45,7.

W porównaniu z wrześniem roku ubiegłego, ilość robotników zatrudnionych w całym przemyśle metalowym w ostatnim dniu tego miesiąca wynosiła w 1937 roku — 151.569, a w 1938 roku — 167.646 t. zn. wzrosła o 10,6%; w przemyśle elektrotechnicznym wzrosła z 16.665 do 19.418 t. j. o 16,5%. (G.).

Zastaw rejestrowy na samochodach zacznie wkrótce funkcjonować

W najbliższym czasie ogłoszone ma być zarządzenie o opłatach, niezbędne do wprowadzenia w życie przepisów ustawy o zastawie rejestrowym na pojazdach mechanicznych.

Ogłoszenie zarządzenia umożliwi normalne zawieranie transakcji na zasadzie ratalnej przy sprzedaży samochodów. Sprzedający uzyskiwać będzie zabezpieczenie swych praw na samochodzie przez zastrzeżenie prawa własności lub t. zw. zastaw rejestrowy, czyli że przedmiot sprzedany staje się własnością nabywcy, niemniej jednak samochód zostaje obciążony zastawem. Jednocześnie sprzedawcy otrzymają możliwość szybszej egzekucji. (Kabel).

Grupa Przemysłu Motoryzacyjnego jest w posiadaniu danych co do utworzenia instytucji kredytu samochodowego w Czechosłowacji pod nazwą „Autouver“ w Pradze. Kapitał zakładowy tej instytucji, powołanej ostatnio do życia dla sfinansowania sprzedaży pojazdów mechanicznych, wynosi milion Koron czesk., dostarczonych całkowicie przez Miejskie Towarzystwo Ubezpieczeń w Pradze (Société d'Assurances urbaines). Towarzystwo powyższe sflaca gotówką zakupiony przez nabywcę samochód fabryce, udzielając ze swej strony nabywcy kredyt 12 do 18 miesięcy przy wpłacie zaliczkowej około 1/3 ceny nabycia, zastrzegając sobie prawo własności pojazdu aż do całkowitej spłaty kredytu.

Towarzystwo „Autouver“ pobiera 4 do 6% w stosunku rocznym, za udzielony nabywcy kredyt i zawarło odnośne umowy z czeskimi fabrykami samochodów (jak również z niektórymi reprezentantami zagranicznych marek), w kwestii wyłączności w przeprowadzaniu operacji finansowych przy ratalnej sprzedaży.

Jeżeli się uwzględni, że całkowita roczna sprzedaż samochodów w Czechosłowacji (na rynek prywatny) wynosi około 400 milionów Koron czesk. (za rok 1937), a 25% tej sumy stanowi sprzedaż ratalna — to widzimy, że Towarzystwo „Autouver“ zamierza osiągnąć stopniowo roczny obrót około 100 milionów Koron cz. Rzyżko z operacji finansowania ratalnej sprzedaży samochodów zamierza Towarzystwo widocznie skompensować przez otrzymanie dużej ilości polis ubezpieczeń od nowych pojazdów sprzedawanych na kredyt. (J. C.).

Statystyka sprzedaży i ruchu pojazdów mechanicznych w 1938 r.

1. Sprzedaż:

Według danych urzędowych wynosiły sprzedaż (nowe rejestracje) na rynku krajowym:

w pierwszym kwartale 1938 r. . .	1620 sam. i 246 motocykli.
w drugim „ „ . . .	3999 „ „ 1402 „
w trzecim „ „ . . .	3324 „ „ 993 „

Razem 8943 sam. i 2641 motocykli.

czyli pojazdów mechanicznych: razem 11.584 jednostek, mianowicie:

- 5.818 samochodów osobowych, prywatnych użytk.
- 913 taksówek,
- 1.538 samochodów ciężarowych,
- 481 autobusów,
- 193 samochodów specjalnych,
- 2.641 motocykli (powyżej 100 ccm. litrażu).

11.584

Przyjmując sprzedaż ostatniego kwartału r. b. w sumach przybliżonych do pierwszego kwart. (1620

samoch. oraz 246 motocykli) — otrzymamy całkowitą sprzedaż 1938 r.:

nowozarejestrowanych pojazdów: ca 10.560 samochodów i
2.890 motocykli
czyli łącznie 13.450 jednostek

podczas gdy w roku ubiegłym sprzedaż nowych wozów wynosiła:

8.256 samochodów i
1.713 motocykli

Razem 9.969 jednostek, czyli

wzrost sprzedaży 1938 r. w stosunku do 1937 r. wynosiłby:

w samochodach 2304 szt. = 28%
w motocyklach 1177 „ = 69%

a wzrost ogólny pojazdów mechanicznych: 3481 szt. = 35%

2. Zestawienie porównawcze kursujących w kraju pojazdów mechan.

R o d z a j pojazdów mechaniczn.	Stan 1. I. 1938	Stan 1.VII.38	Stan 1.X.38	Przyrost za 9 mies. 1938 r.
Samoch.: osob. prywat. . .	19.548	23.064	25.035	5.487 = 28%
„ taksówki	4.946	5.019	5.098	152 = 3%
Autobusy.	1.754	1.983	2.024	270 = 15%
Samochody ciężarowe. . .	6.843	7.813	8.261	1.418 = 21%
„ specjalne	1.233	1.374	1.464	231 = 19%
S-a samochodów	34 324	39.253	41.882	7.558 = 22%
motocykle powyżej 100 ccm litr. . .	9.876	12.476	13.485	3.609 = 37%
Razem	44.200	51.729	55.367*	11.167 = 25%

Z powyższego zestawienia wynika, że poza motocyklami stosunkowo (procentualnie) najwięcej przybyło samochodów osobowych do prywatnego użytku, potem samochodów ciężarowych, następnie idą samochody specjalne, autobusy i wreszcie — najmniejszy przyrost wykazują taksówki.

Z Muzeum Techniki i Przemysłu

Wzorem lat ubiegłych Muzeum Techniki i Przemysłu organizuje 6-tą serię odczytów poświęconych zwłaszcza historii techniki i przemysłu w Polsce.

*) Statystyka, sporządzona na 1 października 1938 r., wykazała poza tym, że cyfra *unieruchomionych* pojazdów mechanicznych, stojących 1.X.1938 r. bezużytecznie (w garażach, szopach, czy na składach firm handlowych) wynosi 13.682, mianowicie: 10.094 samochodów i 3.588 motocykli. Przyjawszy, że w cyfrach tych znajduje się ca 3.000 jednostek stojących na składach, wystawach (salonach) firm handlujących samochodami czy motocyklami pozostaje poważna cyfra około 10.000 pojazdów nieczynnych.

Właściciele tych pojazdów mechanicznych czekają niechętnie na obniżenie kosztów utrzymania wozów, czyli na obniżenie opłat na Fundusz Drogowy ceny paliwa, części zamiennych, kosztów remontu i t. d.

W razie uruchomienia tych nieczynnych obecnie pojazdów (13.682) nasz cywilny stan kursującego taboru mechan. (bez pojazdów wojskowych) wynosiłby przeszło 69.000 jednostek.

Wszystkie odczyty odbęda się w gmachu Muzeum przy ul. Tanka 1.

1. W dniu 18 listopada r. b. (piątek) o godz. 18-ej: „Historia przemysłu chemicznego w Polsce“ — wygłosi Prof. E. Trepka, Dyrektor Zw. Przem. Chem. R. P.

2. W dniu 9 grudnia r. b. (piątek) o godz. 18-ej: „Fotografia i kinematografia w rozwoju historycznym“ — wygłosi Inż. K. Prószyński.

3. W dniu 16 grudnia r. b. (piątek) o godz. 18-ej: „Dział nauki w Pawilonie Polski w Nowym Jorku“ — wygłoszą: Dyr. Inż. K. Jackowski i Inż. J. Bibring, Asystent Muzeum.

Przewozy towarowe

Badając dane o rozmiarach przewozów na P.K.P. z 3 miesięcy bieżącego roku, a mianowicie z czerwca, lipca i sierpnia w porównaniu z tymi samymi miesiącami 1937 r., daje się zauważyć pewne osłabienie stanu działalności życia gospodarczego w stosunku do poprzedniego roku.

Załadowano wag. 15 T.	Czer-wiec 1937	Czer-wiec 1938	Lipiec 1937	Lipiec 1938	Sier-pień 1937	Sier-pień 1938
Drobica i ładowanie pospieszne.	1768	1781	1837	1945	1857	1979
Inwentarz żywy i mięso	170	176	178	170	176	204
Aprovizacja.	779	766	742	794	961	913
Ropa i prod. naftowe	160	156	169	172	187	184
Rury i surowce	609	408	583	431	584	410
Ład. wojsk. i kolejowe gospodarce .	1002	1094	1184	1304	1159	1346
Węgiel, koks i brykiety.	5402	4831	5493	5016	5384	5550
Produkcja przemysł. .	1100	1093	1098	1176	1159	1152
Nawozy sztuczne . . .	106	102	144	147	357	382
Narzędzia i maszyny rolnicze	4	3	6	6	5	6
Drzewo kopaln, obrob. opał i inne . .	1297	1084	1295	1097	1144	1056
Materiały budowlane.	1310	1240	1331	1340	1292	1372
Pozostałe ładunki . .	700	718	768	727	747	680
Ładowano w obrębie W. M. Gdańska . . .	376	349	331	343	338	349
Przyjęto ładów. wag. od zagr. dla Polski.	182	141	191	157	175	167
Tranzyt przez Polskę.	1134	1185	1353	1322	1249	1195
	16099	15127	16703	16147	16774	16945

Zmniejszyły się przewozy surowców, zmalały również przewozy węgla, koksu i brykietów oraz drzewa. W globalnych natomiast sumach przewozów miesiące czerwiec i lipiec 1938 r. wykazują pewną zniżkę, w sierpniu r. b. jednak daje się zauważyć pewna poprawa. (T.).

Monografia komunikacji i przemysłu komunikacyjnego w Polsce

Jak nam komunikują, z okazji 20-tej rocznicy Niepodległości ukaże się w druku nakładem Koncernu Wydawniczego Ilustrowany Kurier Codzienny wielka monografia p. t. „20-lecie Komunikacji w Odrodzonej Polsce“.

Pierwszy z działów księgi obejmie historię, rozwój, i or-

ganizację wszystkich dziedzin komunikacji w Odrodzonej Polsce (koleje, poczta, drogi lądowe i wodne, motoryzacja, lotnictwo, komunikacja morska i wszystkie dziedziny pokrewne). Drugi dział będzie monografią polskiego przemysłu komunikacyjnego i zilustruje historię rozwoju tych placówek wytwórczych, które charakterem swej produkcji są z komunikacją związane. Wydawnictwo zwróciło się o współpracę do wszystkich przedsiębiorstw, które stale współpracują z resortami komunikacji, bądź też ze względu na ogólne poważne wyniki dotychczasowej działalności produkcyjnej złączone są z odbudową i doskonaleniem komunikacji w Polsce. Księga nie będzie zawierać ogłoszeń.

Wydawcom przyświeca cel nadania tej księdze wielkiego znaczenia propagandowego i to zarówno w kraju jak i zagranicą. Nakład księgi wynosić będzie co najmniej 40 tysięcy egzemplarzy zwyczajnych i 2.000 egz. luksusowych. Podpisy pod wszystkimi ilustracjami w księdze (ponad 2.000 ilustracji) zredagowane będą w czterech językach — polskim, angielskim, francuskim i niemieckim.

Cena egzemplarza zwykłego księgi wynosić będzie zł. 30.— a w przedpłacie zł. 25.—. Od ceny tej Wydawnictwo przyznaje wysoki rabat (obniżka ceny do zł. 18.— i sprzedaż ratalna po 2.— zł. miesięcznie) dla pracowników komunikacyjnych i tych przedsiębiorstw, których Dyrekcje ułatwią Wydawnictwu akcję propagandową i pośredniczyć będą w spłaceniu rat.

Witamy z uznaniem zapowiedź wydania tej pierwszej monografii, obejmującej całokształt zagadnień komunikacji, zwłaszcza, że zobrazuje ona nie tylko zasługi czynników dyspozycyjnych, ale uwypukli też inicjatywę oraz wysiłek warsztatów i kapitałów względnie placówek wytwórczych prywatnych, które pracą swych organizatorów i kierowników zamierzenia czynników dyspozycyjnych realizowały.

Hutnictwo żelazne w r. 1937

Ze sprawozdania Związku Polskich Hut Żelaznych, które dopiero co ukazało się drukiem, dowiadujemy się, że w r. ub. z trzech zasadniczych działów hutnictwa żelaznego, stalownie i walcownie osiągnęły poziom wytwórczości z okresu najlepszej koniunktury, a dział wielkich pieców nawet go przekroczył. Jedyne poziomy wytwórczości ruralni był niższy. W porównaniu z r. 1936 wytwórczość zwiększyła się w dziale wielkich pieców o 24%, w stalowniach o 27%, w walcowniach o 30%, w ruralniach o 51%, w działach dalszej obróbki o 31%.

Zbyt krajowy wytworów walcownianych zwiększył się w porównaniu z r. 1936 o 37%, zbyt natomiast wytworów ruralni zwiększył się o 82%; przy czym udział rynku krajowego w zbyciu ogólnym (sprzedaż w kraju i wywóz) stanowił w dziale wytworów walcownianych 78%, a w dziale rur ok. 65%.

W końcu r. 1937 pracowało ogółem 43.650 robotników, przy czym stan załogi był o 19,6% większy, aniżeli w końcu roku poprzedniego. Ogólny zarobek w gotówce, łącznie z dodatkami socjalnymi i t. p., wypłacony w roku sprawozdawczym robotnikom, zatrudnionym w hutnictwie żelaznym, wyniósł 111.819.461 zł. wobec 91.380.480 zł. w r. 1936.

Zużycie żelaza na 1 mieszkańca w Polsce wynosiło w roku sprawozdawczym 26,8 kg. wobec 21,2 kg. w r. 1936.

Z tytułu podatków państwowych i komunalnych huty żelazne wpłaciły w roku sprawozdawczym sumę zł. 11.416.953.

Powyższe informacje są w sprawozdaniu podane

w formie obszernych i wyczerpujących zestawień statystycznych, ilustrowanych wykresami.

Dużo ciekawego materiału znajdujemy też w omawianym sprawozdaniu z dziedziny bezpieczeństwa pracy w hutach. W osobnym rozdziale, traktującym to zagadnienie podano wykaz zarządzeń i inwestycji, dokonanych przez poszczególne huty w celu zmniejszenia ryzyka pracy i zabezpieczenia, w ten sposób robotnika przed nieszczęśliwymi wypadkami. Ponad to w rozdziale tym zamieszczono uchwały hutniczej objazdowej Komisji Bezpieczeństwa Pracy, powzięte w wyniku inspekcji poszczególnych hut.

Jeden z następnych rozdziałów omawia sprawy inwestycji w hutach, które wreszcie, dzięki poprawie sytuacji finansowej hutnictwa w roku sprawozdawczym przystąpiły do stopniowego realizowania programów inwestycyjnych w zakresie wielkopiecownictwa i stalownictwa. Wykaz tych inwestycji podany jest w sprawozdaniu według głównych wydziałów wytwórczych. Udział przemysłu krajowego w wyszczególnionych inwestycjach szacować należy na ok. 85%, bowiem jedynie maszyny i aparaty nie wyrabiane w kraju sprowadzono z zagranicy i to przeważnie na zasadzie rozrachunku za należności hut z tytułu eksportu.

W rozdziale, poświęconym polityce handlowej, znajdujemy wykaz umów handlowych, szczególnie interesujących hutnictwo żelazne, których zawarcie przypadło na rok ubiegły.

Treść omawianego sprawozdania, utrzymana w ramach sprawozdań z lat ubiegłych, ułatwia czytelnikowi szybkie znalezienie materiału z zakresu produkcji, stanu zatrudnienia, zużycia tworzyw hutniczych, podziału wytwórczości i t. d.

Straty gospodarcze Czechosłowacji

„Kurier Warszawski“ w Nr z dn. 3 b. m. wylicza w artykule pod powyższym tytułem straty gospodarcze Czechosłowacji z racji oddania Sudetów Niemcom. Z artykułu tego podajemy najciekawsze dane cyfrowe, dotyczące strat w dziedzinie przemysłu.

Na oddanych Niemcom terytoriach leży większość znanych zagranicą przedsiębiorstw, pracujących na eksport, jak przemysł przedalniczy, metalowy (sławna huta Poldi i fabryka rur Mannesmana w Chotomowie), kopalnie węgla i rudy cynkowej, przemysł szklany (słynne czeskie kryształły), wielkie fabryki przetworów tłuszczowych (margaryny), instrumentów

muzycznych, przemysł rękawicznicy i ponczosarski. Aczkolwiek pewne gałęzie tego przemysłu eksportowe go pracowały pasywnie i wymagały znacznych subwencji państwowych, niemniej jednak utrata gałęzi przemysłu rentującego się a nawet niezbędnego dla państwa — jak np. węgiel — jest dla życia gospodarczego Czechosłowacji poważnym ciosem. I tak straciła Czechosłowacja ogółem: 54% przemysłu tekstylnego, ponad 80% przemysłu węglowego, 60% przemysłu szklarskiego, 40% przemysłu metalowego, 40% fabryk margaryny i tłuszczów, 60% przemysłu zabawkarskiego, 75% fabryk instrumentów muzycznych, 34% przemysłu papierniczego.

Największym ciosem dla życia gospodarczego nowej republiki jest utrata surowców, przede wszystkim węgla — dalej miedzi, cynku, glinki kaolinowej, radu i drzewa. Większa część kopalń węgla czarnego i brunatnego oraz węgla koksującego pozostała na terytoriach oddanych. Jest to w danej chwili kwestia dla pozostałego przemysłu nowej republiki najbardziej paląca.

Obok węgla jedną z najeźszych strat gospodarczych jest pozostawienie Niemcom przemysłu tekstylnego (w Libercu i Rumburgu) gdzie poświęcono w ostatnich latach wiele milionów na inwestycje, a którego eksport stał na piątym miejscu w Europie.

W bilansie strat dotkliwą pozycję dla nowej republiki stanowi oddanie Niemcom jedynych w Europie złożów radu w Joachymowie, (z których to ongiś Curie-Skłodowska czerpała swój materiał doświadczalny), skąd dostarczano rocznie około 3.000 kg. radu i gdzie wyrabiano 15.000 kg. farb uranowych. Odebranie Czechom światowej sławy miejscowości kąpielowych: Karlsbadu, Marienbadu i Franzesbadu cyfrowo wyraża się stratą ok. 2 miliardów kor. czesk. rocznie w dewizach.

Pozostawiono również na terytoriach zabranych jedne z największych w Europie pola chmielowe (w okolicy Pilzna) — pozostawiono ok. 180 browarów na ziemiach sudeckich — wielkie fabryki papieru w szczególności papieru rotacyjnego. Brak papieru już teraz odczuwać się daje; wszystkie niemal dzienniki ograniczyły objętość z powodu niewystarczającej ilości papieru, którego 40% będzie musiała nowa republika importować... z krajów sudeckich!

Ogółem czescy ekonomiści oceniają straty na około 80 milionów funtów.

Wiadomości z zagranicy

Zakupy i inwestycje zagranicą:

Turecja: 4 t niklu. Oferty do 24 grudnia r. b. Warsztaty wojskowe, Ankara.

10 partyj ołowiu. Szczegóły i oferty do dnia 20 grudnia r. b.: Dyrekcja telefonów, Istanbul.

8,2 km drutu galwanicznego. Oferty do 25 grudnia r. b.: Dyrekcja telefonów, Istanbul.

29 partyj kabla ziemnego. Szczegóły i oferty do dnia 29 grudnia r. b. jak wyżej.

14 elektromotorów etc. Szczegóły i oferty do 16 grudnia r. b.: Administracja Monopolów Państwowych, Kabatas.

Konstrukcje żelazne trzech mostów. Plan, szcze-

góły i oferty do dnia 11 grudnia r. b.: Ministerstwo robót publicznych, Ankara.

Motory Diesla do holowników. Szczegóły i oferty do dnia 12 grudnia r. b.: Administracja Monopolów Państwowych, Kabatas.

305 partyj narzędzi rękodzielniczych. Szczegóły i oferty do 15 grudnia r. b.: Warsztaty wojskowe, Ankara.

14 elektromotorów. Szczegóły i oferty do 5 grudnia r. b.: Administracja Monopolów Państwowych, Ankara.

Dźwigi parowe. Szczegóły i oferty do dnia 15 grudnia r. b.: Dyrekcja Kolej Państwowych, Ankara.

- Regulatory dla regulacji rzeki Seyhan. Szczegóły i oferty do dnia 4 stycznia 1939 r. Generalna Dyrekcja wodnych budowli, Ankara. Kosztorys 2,4 miliony £ t.
- Kolejka linowa, materiały dla kolejek polowych. Szczegóły i oferty do dnia 15 grudnia r. b.: Administracja Monopolów Państwowych, Kabatas. 270.000 sztuk podkładów kolejowych, żelaznych. Szczegóły i oferty do dnia 15 grudnia r. b.: Ministerstwo robót publicznych, Ankara.
- 9 partij rozmaitych materiałów do budowy kolei. Szczegóły i oferty do dnia 15 grudnia r. b.: Dyrekcja Kolei Państwowych, Ankara. Kosztorys 204.776 £ tur.
- Materiały telefoniczne, rozmaite. Szczegóły i oferty do dnia 12 grudnia r. b.: Dyrekcja telefonów, Istanbul.
- Instrumenty laboratoryjne, rozmaite. Preliminarz 116.529 £ tur. Szczegóły i oferty do dnia 9 grudnia r. b.: Ministerstwo Obrony Kraju, Ankara.
- Części zamienne do wagonów. Szczegóły i oferty do dnia 7 grudnia r. b.: Dyrekcja Kolei Państwowych, Ankara.
- 50 t drutu telegraficznego. Szczegóły i oferty do dnia 9 grudnia r. b.: Ministerstwo robót publicznych, Ankara.
- Instrumenty, rozmaite. Szczegóły i oferty do dnia 13 grudnia r. b.: Intendantura Wojsk, Istanbul-Tophane.
- Grecja:** Instrumenty topograficzne. Szczegóły i oferty do dnia 19 grudnia r. b.: Ministerstwo lotnictwa, Ateny.
- 103 maszyny do szycia o napędzie elektrycznym. Szczegóły i oferty do dnia 15 grudnia r. b.: Ministerstwo Wojny, Ateny.
- 40 t resorów stalowych. Szczegóły i oferty do dnia 19 grudnia r. b.: Dyrekcja Kolei Państwowych, Ateny.
- Algier francuski:** 10.000 sztuk izolatorów. Szczegóły i oferty do dnia 22 grudnia r. b.: Dyrekcja Poczty i Telegrafów, Algèr.
- Bulgaria:** Kompletnie urządzenie stacji pomp. Plany, szczegóły i oferty do dnia 5 stycznia 1939 r. Zarząd m. Burgas.
- Budowa i urządzenie rzeźni. Plany, szczegóły i oferty do dnia 6 stycznia 1938 r. Zarząd m. Gabrowo. Kosztorys-Preliminarz 3,5 miliona Lewa.
- Irak:** 100 autobusów. Szczegóły i oferty do dnia 15 stycznia 1939 r.: Bagdad Passenger Transport Service, Bagdad.
- Nowa Zelandia:** 7 sztuk transformatorów, po 7.400 kVA. Oferty do dnia 24 stycznia 1939 r.: Public Works Department, Wellington.
- Kondensatory. Szczegóły i oferty do dnia 21 stycznia 1939 r.: Post and Telegraph Department, Wellington.
- 30 t drutu. Szczegóły i oferty do dnia 1 stycznia 1939 r.: Post and Telegraphs, Wellington.
- 2 turbiny po 28.000 HP. Oferty do 14 lutego 1939 r.: Public Works Department, Wellington.
- 2 generatory po 22.200 kVA. Oferty do dnia 14 lutego 1939 r., jak wyżej.
- Argentyna:** 1340 elektrycznych liczników. Szczegóły i oferty do dnia 21 grudnia r. b.: Państwowy Urząd Zdrowia, Buenos-Aires.
- Egipt:** Krany ruchome, motory, tokarki, etc. Szczegóły i oferty do dnia 12 grudnia r. b.: Ministry of Communications, Kairo.
- Kompletne urządzenie wieży wodnej. Plany, szczegóły i oferty do dnia 16 stycznia 1939 r.: Public Health Ministry, Kairo.
- Egipt:** 230.000 £ ang. preliminowano na rozbudowę sieci kolejowej. Plany, szczegóły: Dyrekcja Kolei Państwowych, Kairo.
- Zarząd m. Kairo zakupi urządzenia przeciwpożarowe. Szczegóły: Zarząd m. Kairo.
- Instrumenty chirurgiczne. Szczegóły i oferty do dnia 16 grudnia r. b.: Ministry of Interior, Kairo.
- 4,1 t blachy, drut, kable, tablice rozdzielcze, etc. Szczegóły i oferty do 15 grudnia r. b.: Ministry of Education, Kairo.
- Liczniki elektryczne. Szczegóły i oferty do 26 grudnia r. b.: Commission Locale de Suez.
- 2,45 milj. sztuk ocynkowanych gwoździ. Szczegóły i oferty do dnia 16 grudnia r. b.: State Railways, Kairo.
- Iran:** 6 wagonów motorowych. Szczegóły i oferty do dnia 16 grudnia r. b.: Ministerstwo Kolei, Teheran.
- Libanon:** Znaczne ilości materiałów wybuchowych. Szczegóły i oferty do dnia 10 grudnia r. b.: Service des poudres et explosives, Beyrouth.
- Uruguay:** 400 km kabla łożnianego. Szczegóły i oferty do dnia 18 stycznia 1939 r.: Państwowe Zakłady elektryczne, Montevideo.
- Australia:** Instalacja stacji rozdzielczej, 11 kV. Plany, szczegóły i oferty do dnia 18 stycznia 1939 r.: Tramways Department, Brisbane.
- Turbogenerator o sile 25.000 kW. Szczegóły i oferty do dnia 12 stycznia 1939 r.: City Electric Light Co., Brisbane.
- Unia Południowo-Afrykańska:** Kable do wysokiego napięcia. Szczegóły i oferty do dnia 10 stycznia 1939 r.: City of Port Elizabeth — Zarząd m. Portu Elizabeth.
- Gazomierze. Szczegóły i oferty do dnia 19 grudnia r. b.: City Council of Johannesburg.
- 1 miliona sztuk gwoździ, rozmaitych. Szczegóły i oferty do dnia 25 stycznia 1939 r.: Tender and Supplies Board, Pretoria.
- 6 tokarek. Szczegóły i oferty do dnia 28 grudnia r. b.: Railways and Harbours, Johannesburg.
- Telefony polowe, przenośne wraz z skórzanymi torbami. Szczegóły i oferty do dnia 1 stycznia 1939 r.: Tender and Supplies Board, Pretoria.
- Stalowa konstrukcja mostu. Plany, szczegóły i oferty do dnia 17 stycznia r. b.: Railways and Harbours, Johannesburg.

Salon samochodowy w Paryżu 1938 r.

Ostatnie wypadki polityczne, które zaciążyły nad Europą, grożąc wybuchem zbrojnego konfliktu, wpłynęły również na przygotowawcze prace Salonu Paryskiego. O ile dawniej impreza ta cieszyła się stale ogromnym napływem wystawców, to obecnie daje się

zauważyć dużo wolnych miejsc, pomimo, iż pierwotny termin otwarcia Salonu Samochodowego, wyznaczony na dzień 6 października, został przesunięty na 13 października (nieomal w ostatniej chwili).

Niewątpliwie wpłynął na ten stan rzeczy i kryzys w przemyśle samochodowym, dający się zauważyć przede wszystkim w samej Francji, gdzie produkcja i sprzedaż pojazdów mechan. ostatnio stale spada. Osłabienie zaś tempa motoryzacji notują również Anglia i Niemcy, szukając wyrównania przez obniżenie kosztów produkcji, lub w drodze eksportu.

Tymczasem ceny wystawionych na Salonie obiektów motoryzacyjnych są podobno dużo wyższe od dotychczasowego ich poziomu.

Największe zainteresowanie wzbudzają pojazdy małe, oszczędne w użyciu, a jednocześnie szybkie (specjalność przemysłu francuskiego).

Zresztą nie ma wybitnych nowości na Salonie, co zauważyć można nieomal na wszystkich tego rodzaju imprezach ostatniej doby. Konstruktorzy zwracają obecnie największą uwagę na ulepszanie materiałów do budowy wozów i tym samym na zmniejszenie ich wagi. Dużą poza tym rolę gra zewnętrzny wygląd pojazdu oraz wygląd na wygodę użytkownika. (I. C.).

Import samochodów osobowych do Wielkiej Brytanii. Szereg fabryk samochodowych objawia od kilku miesięcy niepokój wobec poważnego przyrostu importu samochodów różnego pochodzenia.

Procentowy stosunek importu do krajowej produkcji wzrósł z 5,8% na 7,7%, a więc w cyfrach nieznacznych, jednak zauważona progresja, zwłaszcza w stosunku do importu z Niemiec, musiała wywołać zaniepokojenie.

Cena najbardziej rozpowszechnionego w Anglii wozu niemieckiego wynosiła z początkiem 1933 r. około 135 £, gdy analogiczny wóz angielski kosztował 185 £.

Zapowiadana w Niemczech budowa w wielkich seriach wozu ludowego w cenie 990 RM. — czyli 80 £., musiała z drugiej strony zaniepokoić zainteresowane koła angielskie, rozumiejące, że niemiecki wóz ludowy przeznaczony jest również na eksport. Jak wiadomo Izba Gmin zadośćuczyniła odpowiednim wnioskom włączając cła na samochody w ogólny system protekcyjny ustawy z r. 1932.

Oдноśne zarządzenie weszło w życie od 20 sierpnia 1938 r.

Średni czas używalności samochodu osobowego w Wielkiej Brytanii. T-wo angielskie: „Society of Motor Manufacturers and Traders Ltd.” zajęło się dokładnym obliczeniem danych dotyczących średniego czasu używalności samochodu, przy czym dla opracowania ođnośnej statystyki wybrano Hrabstwo Middlesex, jako najbardziej odpowiadające ogólnym warunkom Wielkiej Brytanii.

Wycofanie pojazdu z liczby kursujących wozów może nastąpić z trzech następujących powodów:

- 1) Wycofanie zupełne wskutek zniszczenia (komplet. zużycia) jego organów.
- 2) Wycofanie zupełne wskutek wypadku.
- 3) Wywóz do innej okolicy lub też przeróbka na inny rodzaj samochodu.

W poniżej zamieszczonej tablicy podano procentowy udział wycofanych wozów w Hrabstwie Middlesex:

Data zarejestrowania	%-wy stosunek wycofań
1937	—
1936	0,33%
1935	0,70%
1934	2,09%
1933	3,22%
1932	6,07%
1931	8,42%
1930	15,50%
1929	23,72%
1928	34,19%
1927	42,16%
1926	49,90%
przed 1926	54,49%
nieznane	—
Ogółem	10,04%

Średni wiek samochodu osobowego w Wielkiej Brytanii wynosi 7,63 lat, jak to widać z zamieszczonej niżej tablicy.

0	100 000	380	7,63	0,380%
½	99.620	697	7,16	0,700%
1½	98.923	2.067	6,21	2,090%
2½	98.856	3.119	5,33	3,220%
3½	93.737	5.690	4,49	6,070%
4½	88.047	7.414	3,75	8,421%
5½	80.633	12.498	3,04	15,500%
6½	68.135	17.388	2,51	25,520%
7½	50.747	14.192	2,20	27,966%
8½	36.555	12.654	1,86	34,616%
9½	23.901	9.872	1,58	41,304%
10½	14.029	6.800	1,34	48,471%
11½	7.229	4.102	1,13	56,744%
12½	3.127	2.037	0,96	65,142%
13½	1.090	806	0,81	73,945%
14½	284	234	0,69	82,394%
15½	50	46	0,58	92,000%
16½	4	4	0,50	100,000%
17½	0	—	—	—

Eksport wyrobów metalowych z Niemiec w okresie pierwszych ośmiu miesięcy r. b. Niemcy wywoziły w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy r. bież. 23,7% swojej całkowitej produkcji samochodów (podczas gdy w roku 1933 eksport w tym dziale stanowił zaledwie 9%); 3,4% całkowitej produkcji rowerów, 42,3% części rowerowych, 53% zamków i kłódek, 69,2% wyrobów narzędziowych, 41,2% narzędzi, 38% narzędzi ogrodniczych i rolniczych, 40,2% zawiasów, 29,5% wyrobów z drutu. Eksport maszyn wahał się w granicach 35 — 55%, motorów spalinowych między 30 — 45%, podczas gdy wartość okrętów, wybudowanych na eksport stanowiła 57% całkowitej produkcji. (G.).

Światowe zużycie metali w 1937 roku. Statystyki niemieckie podają następujące cyfry zużycia metali w roku 1937: aluminium 501.700 ton (102.300 ton więcej niż w 1936 r.), ołów 1.729.900 ton (wzrost o 137.600 ton), miedź 2.062.100 ton (wzrost o 178.300 ton), cynk 1.596.400 ton (wzrost o 81.300), cyna 191.900 ton (wzrost 17.400 ton). Zużycie metali w roku 1938 zmniejszyło się i będzie prawdopodobnie niższe nawet od cyfr 1936 roku. (G.).

Organizacja sprzedaży belgijskich wyrobów drucianych. Belgijskie walcownie drutu, których specjalnością jest wyrób gwoździ, zorganizowały ostatnio cały szereg placówek zagranicznych z zadaniem wzmożenia eksportu tych wyrobów. Chodzi zwłaszcza o kraje zamorskie, jak w południowej Ameryce i południowej Afryce, gdzie ostatnio utworzoną została filia zakładów hutniczych „Sambre et Escaut“ pod firmą: „Somesco South Africa“ Ltd. w Johannesburgu. Zaznaczyć należy, że wyroby, o które w danym wypadku chodzi, nie są włączone do układu kartelowego, obejmującego kraje europejskie i południowo-afrykańskie a dotyczącego prawie wszystkich innych wyrobów żelaznych.

A.

Światowa produkcja i zużycie metali kolorowych. Wedle danych, ogłoszonych przez „Metallgesellschaft“, Frankfurt n/M. przedstawia się światowa produkcja metali kolorowych następująco: (w tysiącach t.)

Rok	aluminium	ołów	miedź	cynk	cyna
1929	282.1	1750.6	1894.8	1457.4	195.4
1932	153.6	1148.8	911.2	783.3	107.7
1936	365.7	1468.7	1670.5	1477.0	186.4
1937	490.6	1691.7	2257.1	1635.2	205.0

Przyjmując zatem wskaźnik produkcji z r. 1929 za 100 otrzymamy za 1937 wskaźniki: aluminium 174%, ołowiu 97%, miedzi 119%, cynku 112%, i cyny 105%.

Światowe zużycie tych metali wyniosło: (cyfry w tysiącach t.)

Rok	aluminium	ołów	miedź	cynk	cyna
1900	7.3	871.3	512.7	474.8	81.3
1929	276.0	1703.0	1760.9	1440.9	184.2
1932	139.7	1103.1	903.7	836.6	116.7
1936	399.3	1579.2	1784.4	1513.5	174.1
1937	501.7	1722.0	2062.0	1595.4	191.9

Globalne zużycie metali według części świata przedstawia się następująco (w tysiącach t.):

Europa (bez ZSR)	z koloniami europejskimi	1929	1932	1937
		1867.0	1362.9	2200.0
Imperium brytyjskie		836.5	668.1	1231.2
Ameryka (bez Kanady)		2503.9	876.4	2103.3
Azja z ZSR bez kolonij		377.8	355.1	852.6
Zużycie światowe		5571.3	3257.2	6389.3

Znamiennym objawem jest fakt, że kraje amerykańskie, które w dobie przedkryzysowej zużywały przeszło 44% światowej produkcji metali kolorowych, ograniczyły w czasie trwania kryzysu zużycie do 33% zużycia światowego i że w latach następnych, mimo znacznej poprawy koniunktury, nie dosięgły swego dawniejszego poziomu. Jako przykład nie notowanego zwyżu zużycia tych metali przytacza „Metallgesellschaft“ Indie brytyjskie, których zużycie w r. 1937 wzrosło w porównaniu z r. 1929 o pełne 267%.

Odnosnie ilości zużycia aluminium kroczą Niemcy na pierwszym miejscu z 1,95 kg. na głowę ludności (stan z r. 1937). Jako największy konsument miedzi stoi na pierwszym miejscu Szwecja, dalsze miejsca zajmują USA, Anglia, Niemcy, Kanada, Belgia i t. d. Najwięcej cynku zużywa Belgia, cyny zaś USA i Anglia.

Stosunkowo największy wzrost produkcji wykazuje aluminium. Objaw ten przypisuje „Metallgesellschaft“ wzmocnionym zbrojeniom i co raz większemu

stosowaniu tego lekkiego metalu przy produkcji najrozmaitszych narzędzi, samolotów, broni etc., jak nie mniej i wzmagającym się prawie że z każdym dniem dążnościom autarkicznym coraz to liczniejszych państw.

Gdy do niedawna jeszcze produkcja Anglii, Francji, Niemiec i Włoch wynosiła przeciętną roczną 187.600 t, wzrosła też w r. 1937 dzięki właśnie tym dążnościom ku samowystarczalności do 396.000, gdy w tych samych okresach produkcja najpoważniejszych eksporterów aluminium t. j. Norwegii, Szwajcarii, Kanady i istniejącej jeszcze w r. 1937 Austrii wzrosła z 94.500 t do 94.700 t.

Odnosnie produkcji boksytu stwierdza sprawozdanie „Metallgesellschaft“, że wzrosła ona od r. 1929 do 1937 z 1,9 milj. t. na 3,1 milj. t. Udział w światowej produkcji tego surowca, który do niedawna jeszcze przywadał w 87% na Francję, USA, Włochy, Brytyjską Guajaną i Guajaną holenderską, spadł w r. 1937 do 60% i to na rzecz nowych krajów—producentów, jak Węgry, Jugosławia, Grecja, ZSRR, i Indie holenderskie.

A.

Na rynkach surowców uwydatnia się ostatnio tendencja zwyżkowa. Wzrosły przede wszystkim ceny metali i kauczuku. Przyczyną są porozumienia producentów, poprawa gospodarcza w Stanach Zjednoczonych oraz zbrojenia. Międzynarodowe kartele producentów ulegają stałemu wzmocnieniu i upowszechnieniu, poprawa gospodarcza w Stanach Zjednoczonych jest coraz bardziej wyraźna. Pod wpływem tych czynników nawet ceny pszenicy i bawełny utrzymują się na stosunkowo wysokim poziomie, pomimo nadmiernej produkcji w roku bieżącym.

Ogromny deficyt budżetowy Francji. Według tymczasowych obliczeń, tegoroczny budżet francuski zamknie się deficytem w wysokości 50 miliardów franków (7,5 miliardów zł.). Kwota ta nie uwzględnia specjalnych wydatków w związku z mobilizacją oraz uchwalonych przez radę ministrów dodatkowych kredytów na zbrojenia i fortyfikacje w kwocie 2.300 milj. fr. (K.).

Znamienna odezwa ministra Gospodarki III Rzeszy w sprawie konieczności wzmoczenia eksportu. Minister gospodarki III Rzeszy Funk wystąpił ze znamieną odezwa, związaną z sytuacją handlu zagranicznego Niemiec. Odezwa podkreśla, iż bilans handlowy III Rzeszy wykazuje na przestrzeni 8 miesięcy b. r. w porównaniu z tym samym okresem r. ub. pogorszenie o 1/2 miliarda marek. Minister Funk wskazuje na konieczność intensyfikacji eksportu i stwierdza, iż zaniedbanie wysiłków eksportowych w którymkolwiek kierunku jest równoznaczne z zaniedbaniem najświętszego obowiązku wobec całości narodu.

Odezwa przynosi poza tym wytyczne dla eksportu niemieckiego. W pierwszym rzędzie minister Funk domaga się punktualności w wykonywaniu dostaw stosownie do umów. O ile z przyczyn natury ogólnej (np. brak środków transportowych) wywiązanie się w terminie jest niemożliwe, obowiązuje zawiadomienie właściwych zrzeszeń gospodarczych. Niestosowanie się do tej zasady powodować będzie jak najostrzejsze represje.

W dalszym ciągu odezwa narzuca każdemu

przedsiębiorstwu obowiązek produkowania do wysokości maksymalnej zdolności wytwórczej. I tu ewentualne przeszkody muszą być zgłoszone do odnośnych zrzeszeń gospodarczych lub do min. gospodarki Rzeszy. Także i ten przepis obowiązywać będzie pod groźbą ostrych sankcji. (K.).

Japonia podejmuje dumping eksportowy za wszelką cenę. Japonia podejmuje wzmoczoną akcję dumpingową w dziedzinie eksportu włókienniczego. Japońscy agenci handlowi na Ceylonie, Jawie, w Indiach Brytyjskich i innych krajach otrzymali wyraźne polecenie sprzedawania wyrobów włókienniczych po każdej cenie, pod warunkiem, iż odbiorcy płacić będą gotówką.

Tego rodzaju dumping wyklucza zatem wszelką konkurencję z japońskimi wyrobami włókienniczymi.

Jest łatwym do zrozumienia, że takie same zarządzenia zapewne są stosowane i w innych dziedzinach i w tej liczbie w branży metalowo-przetwórczej. (Przyp. red. (K)).

Angielski samochód ludowy. Angielska fabryka samochodów Standard Motor Co. Ltd. w Londynie zapowiedziała swym odbiorcom szereg nowych modeli na rok 1939. Wśród nich znajduje się także wóz „ludowy“, którego model „open tourer“ kosztować ma 125 funtów, czyli nieco ponad 3¼ tysiąca zł. Model „saloon“ tej samej klasy będzie w cenie 129 funtów, a „saloon de luxe“ — 139 funtów. Najdroższy model kosztować będzie 325 funtów (ok. 8.500 zł.).

Jak widać, cena „popularnego“ samochodu angielskiego jest jeszcze dosyć wygórowana i nieznacznie tylko schodzi poniżej najtańszego typu samochodu, produkowanego w Polsce, a obliczonego na wielokrotnie mniejszy zbył, niż za granicą. (K.).

Szwajcarski koncern aluminiowy wykupił złoża boksytu w Jugosławii. Największy na kontynencie europejskim koncern aluminiowy „Aluminium A. G.“ Naeuhausen, Szwajcaria, zakupił ostatnio nowo odkryte w okolicach Mostaru (Bośnia, Jugosławia) nader wydajne złoża boksytu. W najbliższym już czasie rozpocznie się na wielką skalę zakrojona eksploatacja tych złóż. Wobec tego, że „Aluminium A. G.“ pokrywało dotąd całkowite prawie swe zapotrzebowanie na boksyt we Francji, zachodzi obecnie pewność, że eksploatacja złóż mostarskich uniezależni w znacznej części koncern ten od importu. Zainteresowane koła francuskie wykazują też z tej przyczyny pewien niepokój. (A.).

Przedłużenie międzynarodowego syndykatu producentów żelazo-krzemu. Po długotrwałych pertraktacjach przedłużony został Międzynarodowy syndykat producentów żelazo-krzemu po koniec roku 1939. Istniejące do czasu zawarcia tej umowy trudności w przyłączeniu do syndykatu i producentów szwedzkich oraz norweskich zostały ostatecznie usunięte, tak, że za wyjątkiem jedynego producenta norweskiego „Ila Smeltverk“ wszyscy inni przystąpili do kartelu. Z producentami w Stanach Zj. A. P. zawarł Syndykat układ ustalający wzajemne rynki zbytu. Rynek amerykański wyłączony został od zbytu żelazo-krzemu produkcji nieamerykańskiej, w zamian za to producenci amerykań-

scy zobowiązali się do zaniechania eksportu do krajów europejskich.

Eksport żelazo-krzemu w roku bieżącym z Norwegii — (okres pierwszych ośmiu miesięcy) — wyniósł 23.879 t (24.956 t w tym samym okresie roku 1937) a z Szwecji (plus mangan żelaza) 16.373 t wobec 22.087 ton eksportowanych w analogicznym okresie roku 1937.

W kołach producentów żelazo-krzemu żywią nadzieję, że zawarcie wspomnianej wyżej umowy przyczyni się niechybnie do ożywienia rynków oraz do utrzymania cen na odpowiednim poziomie. (A.).

Fińska stocznia Crichton-Vulcan nabyła licencję na wyrób motorów Diesla. Między stoczną „Germania-Werft“ należąca do koncernu Kruppa a fińską stoczną „Crichton-Vulcan“, w Aobo, zawarty został układ w sprawie budowy w teże motorów Diesla wedle licencji przysługującej dotąd wspomnianej stoczni niemieckiej. W ten sposób stocznia „Crichton-Vulcan“ zaopatrywać będzie mogła okręty wybudowane na swej stoczni w motory Diesla, własnej produkcji. Będące obecnie w budowie na stoczni w Aobo dwa statki po 7300 brt zaopatrzone zostaną w motory wyprodukowane jeszcze w stoczni „Germania“. (A.).

Niemiecki eksport zabawek. — W latach przedwojennych eksport zabawek z Niemiec stanowił 70% całej krajowej produkcji. Największymi odbiorcami była Anglia oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.

Również duże ilości nabywała Francja, Szwajcaria i Italia. Stan ten, choć uległ po wojnie pewnej zmianie, stale się poprawia i np. do Szwecji w 1929 r. eksport zabawek z Niemiec wyniósł 2,48 milionów R. M., w 1935 r. 0,99, w 1936 r. 1,04, w 1937 r. 1,2 R. M., do Norwegii w 1929 r. 0,77 R. M., w 1935 r. 0,24, w 1936 r. 0,23, w 1937 r. 0,25 milionów R. M. Do Finlandii wyeksportowano w 1929 r. za 0,22 miliony R. M. w 1937 r. za 100.000 R. M. Do krajów bałtyckich: Litwy, Estonii i Łotwy wywóz w 1937 r. stanowił sumę 50.000 R. M.

Do Austrii wywóz w 1933 r. wyniósł 458.000 R. M. w 1934 r. — 427.000 R. M. Węgry importowały z Niemiec 91% swego zapotrzebowania na zabawki.

(T.).

Światowe wskaźniki produkcji i obrotów handlowych. Izba handlowa w Nowym Jorku ogłosiła następujące wskaźniki, dotyczące produkcji światowej w połowie 1938 r.: przyjmując 100 jako wskaźnik za r. 1929, wskaźnik produkcji światowej w połowie b. r. wynosił zaledwie 87 wobec 108 w końcu maja 1937 r. W krajach europejskich wskaźnik produkcji w połowie r. b. spadł na 106 wobec 114 w połowie 1937 r., w U.S.A. zaś spadł w połowie r. b. na 64 wobec 99 w r. ub. Wszystkie powyższe cyfry nie uwzględniają produkcji Z.S.R.R.

Jeżeli chodzi o obroty handlowe, to przyjmując cyfrę 100 jako wskaźnik światowych międzypaństwowych obrotów handlowych w r. 1929, wskaźnik za II kwartał b. r. wyniósł zaledwie 39,3 wobec 47,6 w II kwartale roku ubiegłego.

Wskaźniki te dotyczą tylko obrotów ilościowych. (Kabel).

NOWE KSIĄŻKI

RACHUNKOWOŚĆ I KALKULACJA W PRZEMYSŁE.

Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa w Warszawie, przystąpił do wydania poradnika organizacyjnego p. t. „Rachunkowość i kalkulacja w przemyśle”, w opracowaniu inż. St. Guźkiewskiego i dr. M. Kałuskiego. Wydawnictwo obejmuje ogólne zasady prowadzenia współczesnej rachunkowości przemysłowej oraz szczegółowe opisy ważniejszych systemów i stanowi będzie praktyczny poradnik organizacyjny do użytku kierowników przedsiębiorstw przemysłowych i organizatorów, a zarazem podręcznik dla wszystkich, pragnących zaznajomić się z wymaganiami, stawianymi nowoczesnej organizacji i technice w zakresie rachunkowości i kalkulacji przemysłowej.

Praca obejmująca ok. 600 stron formatu znormalizowanego A4 pisma maszynowego, co stanowi ok. 20.000 wierszy, wydana będzie w niewielkiej ilości egzemplarzy na prawach rękopisu i nie będzie się znajdować w wolnej sprzedaży.

Z liczby 12 zeszytów, z których składa się całość dzieła, ukazały się już trzy pierwsze zeszyty — następne ukazywać się będą w odstępach miesięcznych.

Cena wydawnictwa w prenumeracie wynosi zł. 96.

Stop! Polski Przemysł powinien zaopatrywać się w SPRĘŻYNY wszelkiego rodzaju i PODKŁADKI SPRĘŻYNUJĄCE o najwyższej jakości w najtańszej wytwórni:

KAROL KURZELA
WYTWÓRNIA SPRĘŻYN I WYROBÓW Z DRUTU
POŁONIA
WARSZAWA, KACZA 7. tel. 518 26

(95)

P R O M P I L N I K I

Cęgi —

szczytce —

młotki —

klucze maszynowe —

samochodowe —

francuskie

Różne części kute

Narzędzia dla kolejnictwa

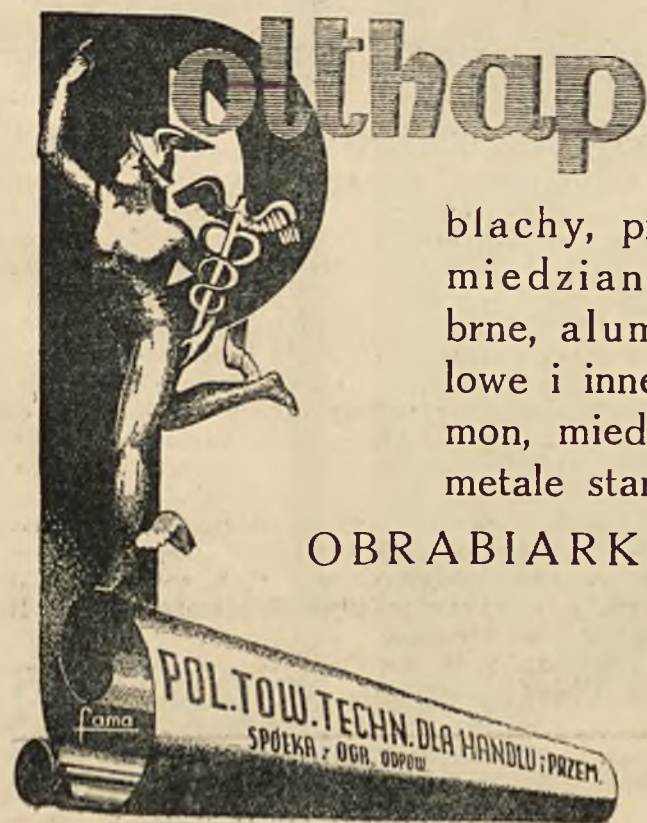
P R O M

Fabryka Pilników i Narzędzi

Sp. z o. o.

Bydgoszcz, ul. Petersona 13

(83)

Olthap

blachy, pręty, rury, druty, taśmy, pasy, krążki miedziane, mosiężne, tombakowe, nowosrebrne, aluminiowe i alupolonowe, antykorozyjne i inne, cyna, ołów, miedź, nikiel, antymon, miedź fosforowa i inne metale i ich stopy, metale stare

OBRABIARKI DO ŻELAZA I DRZEWA

wyroby szmerglowe

POL.TOW. TECHN. DLA HANDLU I PRZEM.
SPÓŁKA z OGR. ODPOW.

metale:

blachy, pręty, rury, druty, taśmy, pasy, krążki miedziane, mosiężne, tombakowe, nowosrebrne, aluminiowe i alupolonowe, antykorozyjne i inne, cyna, ołów, miedź, nikiel, antymon, miedź fosforowa i inne metale i ich stopy, metale stare

OBRABIARKI DO ŻELAZA I DRZEWA

wyroby szmerglowe

WARSZAWA, PAŃSKA 83 (dom własny)

tel. 5-30-65, 695-77, 209-27 i 209-17

(38)

FABRYKA MASZYN i ODLEWNIA ŻELAZA

Rok założenia 1851

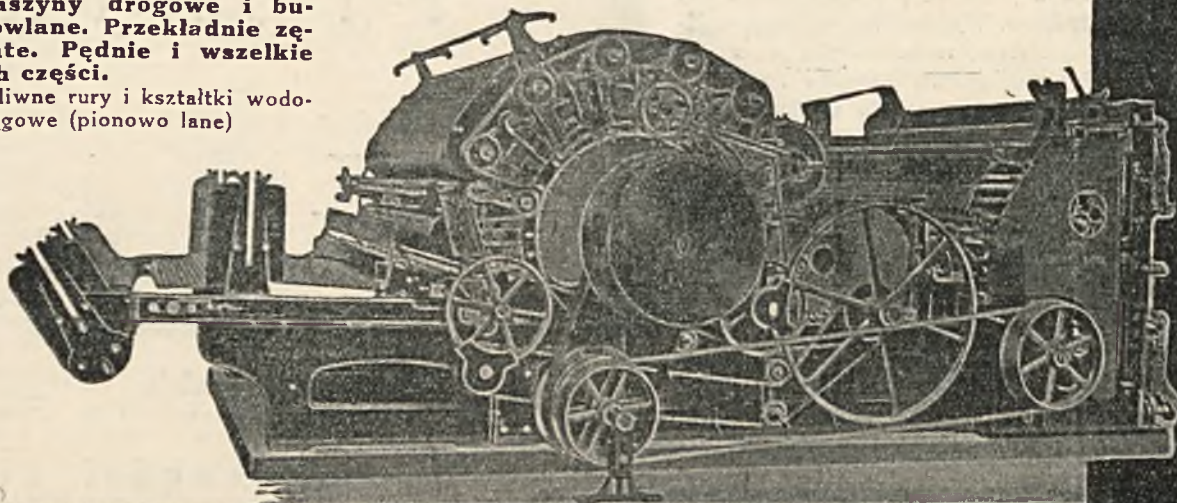
BIELSKO

Telefon 2681/2/3

Maszyny włókiennicze — przygotowawcze, przędzalnicze i do wykańczania. Kompletne urządzenia i maszyny do fabryk cementu i ciężkiego przemysłu. Maszyny i urządzenia dla przemysłu papierniczego. Prasy do bakielitu i podobnych materiałów.

Maszyny drogowe i budowlane. Przekładnie zębate. Pędnie i wszelkie ich części.

Żeliwne rury i kształtki wodociągowe (pionowo lane)

G. JOSEPHI & CO
SPADKOBIERCY

(4)

METALE

BLOKI BLACHY PRĘTY DRUTY RURY

CYNA, CYNK, OŁÓW, MIEDŹ, NIKIEL, ANTYMON, ALUMINIUM,
BIZMUT, KADM, MANGAN, MAGNEZ, KOBALT, RTEĆ.

MOSIĄDZ, BRONZ, STOPY ŁOŻYSKOWE,
STOPY DRUKARSKIE I INNE.

MINJA I GLEJTA OŁOWIANA.

BLACHA CYNKOWA, BLACHA POCYNKOWANA,
BLACHA BIAŁA, BLACHA CZARNA.

STARE METALE.

Własne rafinerje metali półszlachetnych

d. h. A. GEPNER

WARSZAWA, KRÓLEWSKA 43

Telefony: 690-27, 655-25. Centrala 568-30

(6)